

NVE

FAGNE AS
Postboks 2015
5504 HAUGESUND

Vår dato: 28.04.2026

Vår ref.: 200701095-105 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

NVE gir endret konsesjon til 132 kV kraftledning Storbjørnlistølen–Tysse

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i dag gitt Fagne AS endret konsesjon og ekspropriasjonstillatelse for å bygge, eie og drive en 132 kV kraftledning fra Storbjørnlistølen til Tysse, samt Storbjørnlistølen koblingsstasjon og Tysse transformatorstasjon. Vedlagt oversendes NVEs tillatelser (anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse) av i dag. Dokumentene er også å finne på www.nve.no/4880/A.

Vi minner om at ekspropriasjonstillatelsen faller bort hvis skjønn ikke er begjært innen ett år fra endelig vedtak, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

Klageadgang

Disse tillatelsene kan påklages, se opplysninger på siste side. Eventuelle klager vil bli sendt Fagne til uttalelse før saken legges fram for Energidepartementet.

Bakgrunn for søknaden

Fagne (tidligere Haugaland Kraft Nett AS og Sunnhordland Kraftlag Nett AS) fikk anleggskonsesjon til nettilknytning av Tøsse kraftverk og Tysse transformatorstasjon i 2015, med en kraftledning fra påkoblingspunkt på den planlagte 66 kV kraftledningen Rullestad–Blåfalli III. De fikk også konsesjon til bygging og drift av 66 kV kraftledning Rullestad–Blåfalli III og til bygging og drift av Rullestad og Blåfalli transformatorstasjoner i kongelig resolusjon 9. desember 2016.

3. mars 2023 sendte Fagne en oppdatert søknad om konsesjon til kun å bygge deler av den konsesjonsgitte 66 kV-ledningen, samt ny konsesjon til å bygge Tysse transformatorstasjon. Fagne begrunnet søknaden med at behovet for nett viste seg å være mindre enn tidligere antatt, og at konsesjonen til Tysse transformatorstasjon hadde bortfalt fordi anlegget ikke ble bygget innenfor fristen.

Fagne fikk ny anleggskonsesjon 10. juli 2023 til å bygge deler av den tidligere konsesjonsgitte ledningen, i tillegg til Storbjørnlistølen koblingsstasjon og Tysse transformatorstasjon. De fikk nå tillatelse til å bygge ledningen dimensjonert for 132 kV spenningsnivå. Dette vedtaket ble påklaget av Fjellhaugen grunneierlag på grunn av plasseringen til Storbjørnlistølen koblingsstasjon. Fagne gikk i dialog med grunneierlaget for å finne en løsning.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVE

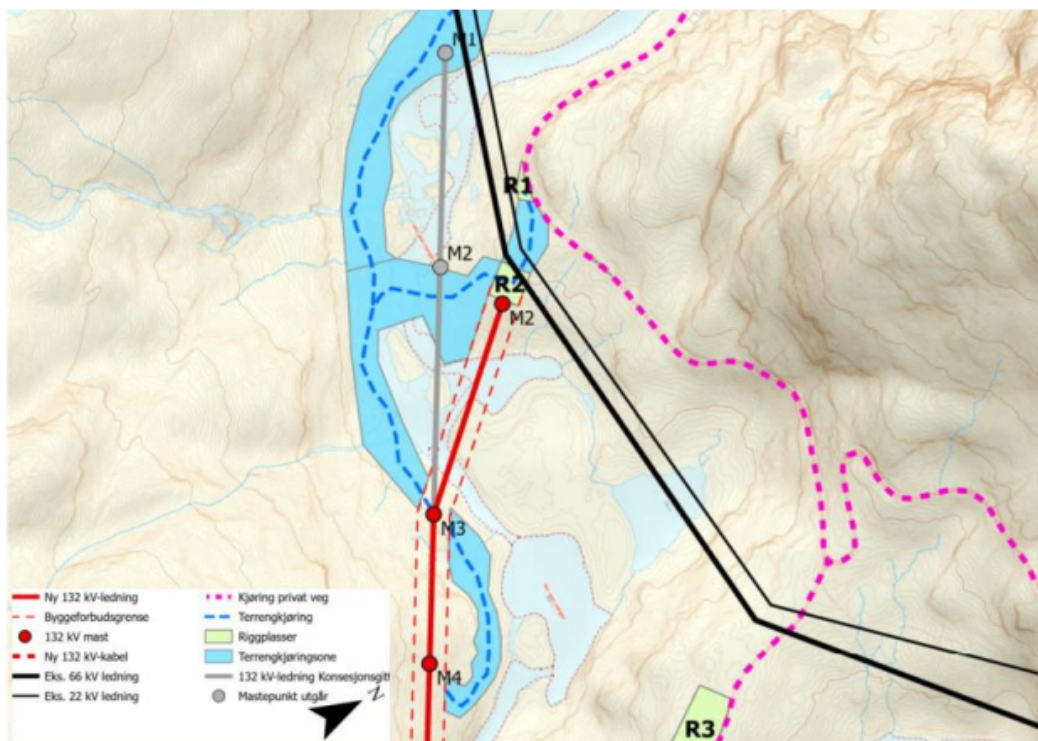
Norges vassdrags-
og energidirektorat

Fagne sendte 10. oktober 2025 en endringssøknad med ny plassering av og løsning for Storbjørnlistølen koblingsstasjon, endret trasé på ledningen mellom mast 40 og mast 43, endret plassering av endemasten ved Tysse og endret trasé for jordkabel fra endemast og ned til Tysse transformatorstasjon. Fagne har også søkt om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven for Storbjørnlistølen koblingsstasjon, 132 kV-ledningen, Tysse transformatorstasjon og 22 kV ledning på gnr. 94 bnr. 1. Gitt at endringssøknaden blir godkjent, trekker Fjellhaugen grunneierlag sin klage.

Ny plassering og teknisk løsning for Storbjørnlistølen koblingsstasjon

Fagne søker om å plassere Storbjørnlistølen koblingsstasjon lenger øst enn i den opprinnelige søknaden. I stedet for GIS-anlegg søker de nå om mastemonterte bryterarrangement, ett på ledningen Storbjørnlistølen–Tysse og ett på ledningen Blåfalli 4–Matre. Bryterarrangementene vil monteres på master utformet som inntrekkstativ. Ledningene vil kobles sammen via tre enkle stolpemaster under ledningen Blåfalli 4–Matre, og både stolpemastene og inntrekkstativene vil settes opp innenfor rettighetsbeltet til ledningene. Bryterarrangementene vil styres fra en nettstasjon med grunnflate omtrent 13 m². Riggplass 1 og 2 flyttes til det samme området som den nye koblingsstasjonen.

Fagne oppgir at ny teknisk løsning vil være kostnadsbesparende og mindre arealkrevende sammenlignet med opprinnelig konsesjonsgitt løsning. Bakgrunnen for endringen er klagen fra Fjellhaugen grunneierlag om at opprinnelig plassering kom i konflikt med nåværende bruk av området.

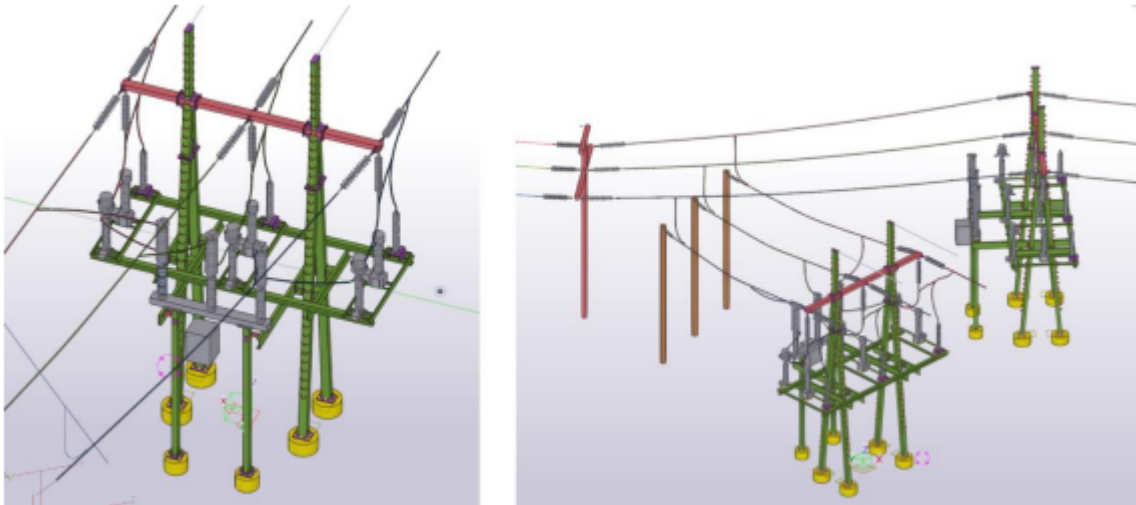

Figur 1. Ny plassering av Storbjørnlistølen koblingsstasjon og endring av ledningstrasé inn mot koblingsstasjonen. Ny trasé markert med rød strek, tidligere konsesjonssøkt trasé markert med grå strek. Kilde: Fagne AS sin endringssøknad av 10.10.2025.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Figur 2. Prinsippskisse av mastarrangement ved Storbjørnlistølen. Kilde: Fagne AS sin endringsøknad av 10.10.2025.

Endret ledningstrasé mellom mast 40 og mast 43

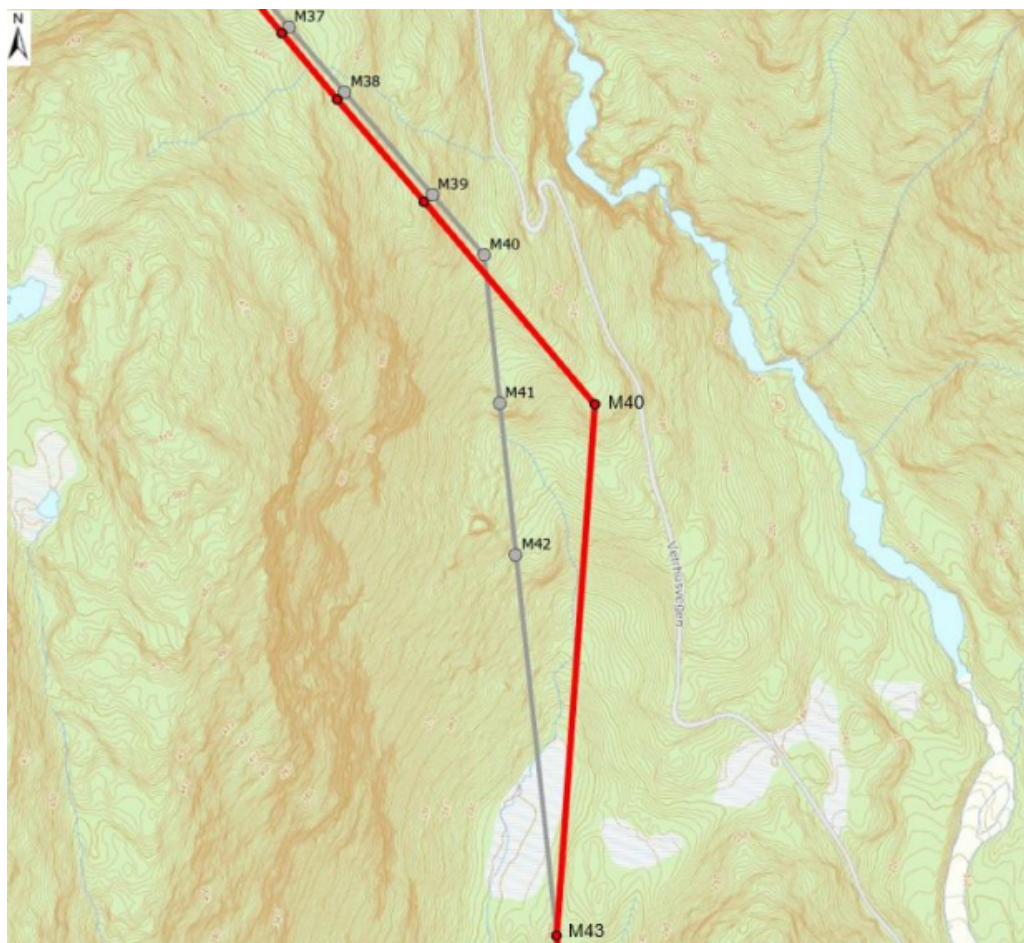
Fagne søker om å flytte traseen mellom mast 40 og mast 43 omtrent 70 meter øst fra opprinnelig trase. Endringen starter ved mast 37 og ligger innenfor eksisterende rettighetsbelte fram til mast 39. Mast 41 og 42 utgår.

Bakgrunnen for endringen er at Multiconsult utførte en naturfarevurdering som viste at det er mer enn 1/1000 sannsynlighet at mast 40 og 41 kan treffes av steinsprang. Ny plassering av mast 40 ligger utenfor faresonen for steinsprang.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Figur 3. Justert trasé mellom mast 40 og 43. Rød strek viser ny trasé, grå strek viser tidligere konsesjonsgitt trasé. Kilde: Fagne AS sin endringssøknad av 10.10.2025.

Justert endemast ved Tysse og endret jordkabeltrasé

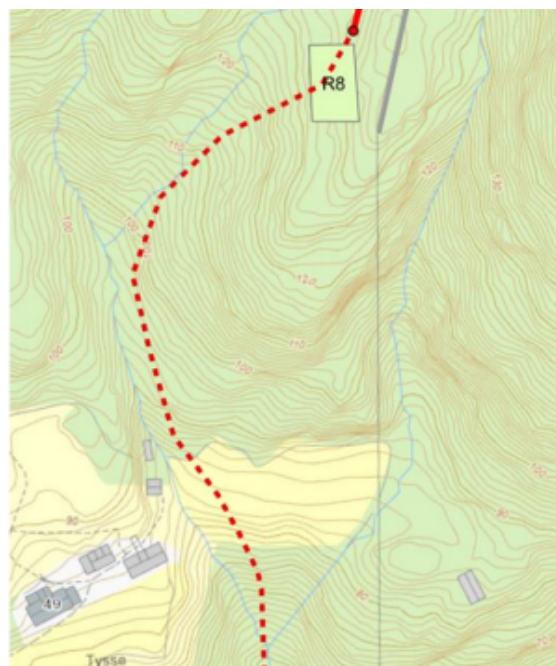
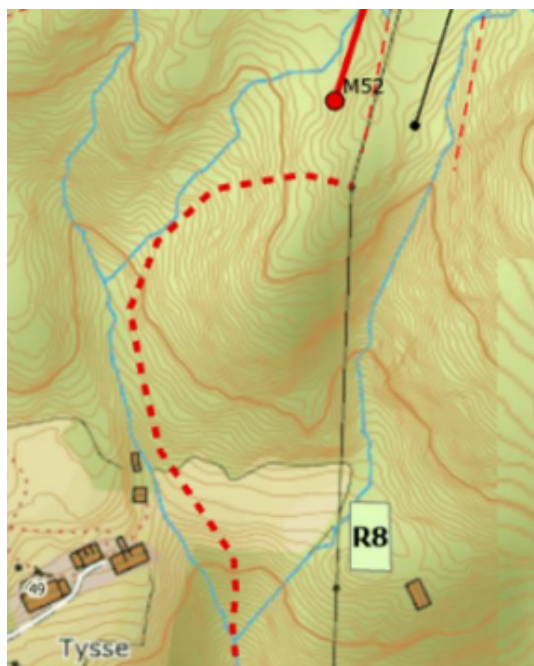
Fagne søker om å flytte endemast 52 ved Tysse omtrent 30 meter lenger nordvest, med påfølgende justering av jordkabeltraseen inn mot masten. Ny lengde på jordkabel vil være omtrent 380 meter. Riggplass 8 flyttes til samme området som endemasten.

Fagne skriver at flyttingen av endemasten skjer etter dialog med grunneiere for å redusere silhuettvirkningen av masten sett fra Tysse. De oppgir også at den nye jordkabeltraseen vil være mindre teknisk krevende å bygge.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Figur 4. Endret plassering av endemast 52. Tidligere konsesjonsgitt jordkabeltrasé til venstre, ny jordkabeltrasé til høyre. Kilde: Fagne AS sin søknad av 10.10.2025.

Ekspropriasjon

Fagne søker om ekspropriasjonstillatelse for nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive Storbjørnlistølen koblingsstasjon, 132 kV kraftledning fra Storbjørnlistølen til Tysse, og Tysse transformatorstasjon. De søker også om ekspropriasjonstillatelse for 22 kV-ledninger på gnr. 94 bnr. 1 som er planlagt bygget under Fagnes områdekonsesjon.

Fagne søker samtidig om forhåndstiltredelse, slik at arbeidet med anleggene kan påbegynnes før eventuelt skjønn er avholdt.

NVEs behandling av søknaden

NVE sendte endringssøknaden og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse på høring sammen med detaljplan 29. oktober 2025. Fagne videresendte høringsbrevet til berørte grunneiere, rettighetshavere og naboer den 5. november 2025. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknadene ble satt til 10. desember 2025. De berørte kommunene ble bedt om å legge søknadene ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknadene ble kunngjort i Grannar, Kvinnheringen og Norsk lysingsblad.

I tillegg sendte Fagne 10. november 2025 en egen søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse for eiendommen gnr. 94 bnr. 1, som ble sendt til grunneier med høringsfrist 19. desember 2025.

Følgende instanser fikk søknadene på høring:

Statens vegvesen
Etne kommune
Kvinnherad kommune
Statnett SF

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Telia Norge AS

Telenor Norge AS

BKK AS

Naturvernforbundet Hordaland

Småkraft AS

Bergen og Hordaland turlag

Eikemo Kraft AS

Kambo Energi AS

Forum for natur og friluftsliv Hordaland

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Hordaland

Sunnhordland Kraftlag AS

Statsforvalteren i Vestland

Vestland fylkeskommune

Fjellhaugen grunneierlag

Flere uttalelser kommenterer på temaer som allerede er behandlet gjennom tidligere konsesjonsvedtak, eller temaer som gjelder detaljplan. NVE gjengir her kun de delene av uttalelsene som er relevant for søknaden om konsesjonsendringer og ekspropriasjonssøknaden.

Gunnar Helleland foreslår ny plassering for Storbjørnlistølen koblingsstasjon på SKLs fyllingsområde nær eksisterende ledning for å redusere behov for nye inngrep, og maner til koordinering mellom aktørene som driver anleggsaktivitet i området for å minimere naturinngrep og bevare friluftsområder.

Fagne svarer at den nye løsningen ved Storbjørnlistølen består av bryteranlegg i mast/stativ, og at tilknytningspunktet er langs eksisterende ledning. De vil videre sikre koordinering med berørte aktører.

Kvinnherad kommune har ingen kommentarer til endret løsning ned mot Tysse utover at grunneierne har vært involvert, men er opptatt av at naturmangfold og friluftsliv blir ivaretatt. De ber derfor Fagne ha god dialog med lokale lag og om at det settes krav om kompensasjonstiltak for naturinngrep.

Fagne informerer om at flyttingen av endemasten mot Tysse er gjort i samråd med grunneiere. De oppgir videre at de ønsker å holde merkede turstier åpne for fri ferdsel under arbeidet så lenge det er trygt, og at arbeidet vil foregå utenom viktige perioder for brukere av området.

Vestland fylkeskommune mener tiltaket ikke ser ut til å være i konflikt med automatisk fredete kulturminner og ber om at sikringssonen rundt fredete kulturminner blir fysisk markert i terrenget. De minner også om meldeplikten og fremhever at arealene der jordkabelen skal gå over jordet på Tysse er et sted å være særlig bevisst muligheten for å avdekke nye funn.

Fagne svarer at sikringssoner ved registrerte kulturminner vil bli fysisk markert og meldeplikten etter kulturminneloven § 8 fulgt.

Grunneiere **Terje Rørmark** og **Oddny Miljeteig** oppgir at de er nær en avtale med Fagne om plassering av tomt for eget transformatorbygg, og mener derfor det vil være urimelig å godkjenne ekspropriasjon med forhåndstiltredelse.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Fagne erkjenner at dialogprosessen har tatt lengre tid enn ønsket, og skriver videre at målet fortsatt er å oppnå minnelig løsning.

Statsforvalteren i Vestland legger til grunn at naturmiljøet blir ivaretatt så godt som mulig, og at tekniske installasjoner blir plassert slik at de er mest mulig verna mot skred og flom. Videre skriver de at gamle og spesielt verdifulle trær må tas hensyn til.

Fagne svarer at naturmiljøet vil ivaretas etter miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12, og at de omsøkte nettanleggene er plassert for i størst mulig grad å unngå naturfare.

Birdlife Norge ber om at det utføres en naturtypekartlegging i tiltaksområdet, at forstyrrende aktivitet legges utenom hekkeperioden og at det monteres fugleavvisere på luftspenn i åpne strekninger. De ber også om tiltak for å unngå fysisk skade på rødlistede planter, som reinrose og ask.

Fagne svarer at de vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig, og de vil montere fugleavvisere på luftspenn der det er kollisjonsrisiko. De vil ta hensyn til den sårbare arten under hekkeperioden. De skriver videre at de vil merke lokasjoner for rødlistede arter og sårbare naturtyper, og at aska i spennet mellom M40 og M41 kan bli stående så lenge det ikke går ut over driftssikkerheten, samt at de vil vurdere tiltak som beskjæring.

Under NVEs vurderinger har vi gjengitt de delene av uttalelsene, og Fagnes kommentarer til uttalelsene, som er relevante for vår vurdering av om tiltaket skal få konsesjon. Høringsuttalelsene og søkers kommentarer er tilgjengelige via [offentlig postjournal \(elnnsyn\)](http://www.nve.no/4880/A) og sakens nettside <http://www.nve.no/4880/A>.

NVEs vurdering av de omsøkte endringene

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

Ledningen mellom Tysse og Storbjørnlistølen har blitt vurdert i flere omganger tidligere, og det er kun de omsøkte endringene NVE nå vurderer på nytt.

NVEs vurdering av systemløsning og samfunnsøkonomi

I arbeidet med detaljplanen og for å finne en løsning på klagen på konsesjonen fra 2023, har Fagne utarbeidet nye løsninger:

- Ny plassering og systemløsning for Storbjørnlistølen koblingsstasjon.
- Endret trasé mellom mast 40 og 43 for 132 kV luftledning mellom Storbjørnlistølen og Tysse.
- Ny plassering av endemast mot Tysse og justert jordkabeltrasé inn mot endemasta.

Behov for tiltaket

Fagne begrunner endringssøknaden med at det er behov for å endre plassering av Storbjørnlistølen som følge av klage på tidligere konsesjonsgitt løsning, og at det i tillegg gir

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

reduserte kostnader og arealbeslag. Ny ledningstrasé mellom mast 40 og 43 begrunnes med behov for å redusere fare for ras og skred, mens ny plassering av endemasta ved Tysse begrunnes med at det gir redusert silhuettvirkning fra Tysse og i tillegg er mindre teknisk krevende.

Forenklet samfunnsøkonomisk analyse

NVE tar utgangspunkt i de samfunnsøkonomiske vurderingene som ble gjort da konsesjon ble gitt i 2016 og 2023. Fagne oppgir at endringene de nå søker om fører til stor kostnadsreduksjon for prosjektet.

NVE mener at endringene er samfunnsøkonomisk rasjonelle. I denne vurderingen vektlegger NVE kraftprodusenter og forbrukere sin betalingsvillighet for ny ledning, og reduserte investeringskostnader sammenlignet med tidligere konsesjonsgitt løsning.

NVEs vurdering av ny plassering for Storbjørnlistølen koblingsstasjon

I stedet for den opprinnelig planlagte koblingsstasjonen, med grunnflate på omtrent 70 m², ønsker Fagne nå å bygge brytere i master, med kontrollanlegg i en nettstasjon med grunnflate på omtrent 13 m². Den nye løsningen beslaglegger dermed betydelig mindre areal enn den opprinnelig konsesjonsgitte løsningen, og den endrede plasseringen gjør at Fjellhaugen grunneierlag trekker sin klage. Nettstasjonen skal plasseres mellom eksisterende ledning og Blådalsveien. Stasjonen og de relativt store kraftledningsmastene kan likevel fremstå som fremmedelementer i et ellers ubebygde landskap, men NVE vurderer at den nye løsningen samlet sett gir mindre negative virkninger knyttet til arealbruk og det visuelle. Vi mener den nye løsningen er bedre enn den opprinnelig konsesjonsgitte.

Koblingskiosken ligger i NVEs naturfarekart innenfor aktsomhetsområde for snøskred. Dette innebærer at det må utredes fare for skred for nye, planlagte tiltak. Multiconsult har på vegne av Fagne gjort en naturfarevurdering av hele ledningstraseen, og de konkluderer med at koblingskiosken ikke vil være utsatt for snøskredfare.

NVEs vurdering av endret ledningstrasé

Den nye plasseringen av mast 40 utenfor faresone for steinsprang fører til at to andre mastepunkter utgår. Den nye traseen vil gå langsmed i stedet for over et myrområde, og er plassert lenger unna en edelløvsskog med blant annet alm (EN) og ask (EN). Samtidig vil ryddebeltet omfatte en registrert forekomst av ask som tidligere ikke var berørt av tiltaket.

BirdLife Norge etterlyser detaljerte tiltak for å sikre ask og alm under anleggsarbeidet. Fagne opplyser at aska kan bli stående så lenge det ikke går utover driftssikkerheten til ledningen, og de anbefaler at treet beholdes til liner er strekt, før de deretter vil vurdere tiltak som beskjæring.

Etter NVEs vurdering er endring av traseen et nødvendig sikkerhetstiltak for å unngå skredutsatte områder. Vi mener at fordelene med den nye traseen er større enn ulempene, og at Fagnes plan for å ivareta aska så langt det lar seg gjøre er tilstrekkelig.

NVEs vurdering av endret plassering av endemast og jordkabeltrasé

Fagne skriver at ny lengde på jordkabeltraseen vil være omtrent 380 meter, opp fra 350 meter som var planlagt tidligere. Jordkabeltraseen endres fram mot endemasten, men er ellers lik konsesjonsgitt løsning og vil ikke berøre nye naturverdier. NVE vurderer at virkning på

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

naturmangfold vil være tilnærmet lik som den opprinnelige konsesjonsgitte løsningen. Samtidig anser vi det som positivt at den nye løsningen vil gjøre endemasten mindre fremtredende sett fra Tysse. Vi finner ikke at det er andre negative virkninger av den nye traseen. Vi vurderer derfor at fordelene er større enn ulempene.

Samlet vurdering av tiltaket etter naturmangfoldloven

I henhold til naturmangfoldloven § 7, plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon. Naturmangfoldloven § 8 første ledd krever at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologisk tilstand, samt effekten av påvirkninger. Dette inkluderer kunnskapsgrunnlaget om marint naturmangfold. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for naturmangfoldet.

Kunnskapsgrunnlaget i saken består av konsesjonssøknaden med tilhørende vedlegg, innkomne høringsuttalelser og Fagnes kommentarer til disse. I tillegg har NVE foretatt søk i relevante fagdatabaser som Miljødirektoratets Naturbase, Artskart og NVE Atlas for å undersøke tiltaksområdet.

Kvinnherad kommune ber om at NVE setter krav om kompensasjon og restaurering av natur innenfor kommunen dersom naturinngrep er uunngåelig. NVE mener at det ikke er aktuelt å kreve kompensasjon og restaurering av natur i denne saken, da det er snakk om små endringer av et tidligere konsesjonsgitt tiltak som ikke vil medføre ytterligere naturinngrep. Vi mener derimot at endringene det nå er søkt om gir reduserte virkninger for naturen.

Flere høringsparter uttrykte et ønske om at ledningstraseen skal gå parallelt med eksisterende ledninger der det er mulig. NVE vurderte virkningene av kraftledningen da vi ga konsesjon i 2023, og det er kun endringene Fagne har søkt om som vurderes nå. Det er derfor ikke aktuelt å vurdere trasevalg for resten av ledningen på nytt.

De nå omsøkte endringene innebærer etter NVEs vurdering mindre negative virkninger enn den tidligere konsesjonsgitte løsningen, med redusert permanent arealbehov. Den samlede belastningen av utbyggingene i området blir derfor mindre enn det som ble forutsatt i 2023, jf. naturmangfoldloven § 10.

Konklusjon

NVEs vedtak

NVE mener at fordelene ved de omsøkte endringene er større enn ulempene. NVE gir derfor Fagne endret konsesjon etter energiloven for å bygge, eie og drive en 132 kV kraftledning mellom Storbjørnlistølen og Tysse, samt Storbjørnlistølen koblingsstasjon. Tillatelsen gis i anleggskonsesjon med NVE-ref. 200701095-106. Konsesjonen gitt i 2023 bortfaller med det nye vedtaket.

Oppdatering av vilkår

Konsesjonen i 2023 satte vilkår om at det må gjøres en skredfaglig vurdering av Storbjørnlistølen koblingskiosk. Multiconsult har på vegne av Fagne gjort naturfarevurderinger for ledningen og

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

konkludert med at koblingskiosken er utenfor skredfare. NVE mener derfor at det ikke lenger er behov for dette vilkåret og vil ikke videreføre det i ny konsesjon.

Orientering av grunneiere/rettighetshavere og naboer

NVE ber om at Fagne så snart som mulig sender vedlagte brev til grunneiere/rettighetshavere, naboer og gjenboere. Normalt skal alle som bor 100 meter ut fra senterlinjen til ledningen varsles. Naboeiendommer er eiendom som har felles grense med den tomt som skal bebygges. Gjenboereiendom forstås som eiendom hvor kun en vei, gate, elv eller annet areal ligger imellom. Både eiere av bebygde og ubebygde eiendommer skal varsles. Dersom noen av de nevnte mottakerne er representert ved fullmektig, skal også fullmektigen få tilsendt brevet, jf. forvaltningsloven § 12.

NVE ber om at Fagne sender en bekreftelse på utsendelsen av brevet med opplysning om dato for utsendelsen.

Orientering av systemansvarlig

NVE viser til forskrift om systemansvaret i kraftsystemet. Forskriften gjelder systemansvarlig og enhver som helt eller delvis eier eller driver nett, produksjon eller organisert markedsplass, samt omsetter og sluttbrukere. Konsesjonæren plikter å informere systemansvarlig i tråd med kravene i gjeldende forskrift. Systemansvarlig skal blant annet fatte vedtak om godkjenning av nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg før disse kan idriftsettes. Plikten til å informere systemansvarlig gjelder også ved endringer i anlegget som ikke utløser behovet for ny anleggskonsesjon. Se Reguleringsmyndigheten for energi sine nettsider for mer informasjon om systemansvarsforskriften og veiledere. Se Statnetts nettsider for gjeldende retningslinjer.

Om byggesaksbehandling

Anlegg for overføring og omforming av elektrisk energi er unntatt fra behandling etter plan og bygningsloven, jf. pbl. § 1-3. Bygg direkte tilknyttet den daglige driften av energianlegg skal derfor ikke byggesaksbehandles. NVE mener det aktuelle bygget faller inn under unntaket i § 1-3, og det skal derfor ikke byggesaksbehandles av kommunen. Aktuelle bygg skal likevel utformes i tråd med relevante krav i forskrift om tekniske krav til byggverk (FOR 2017-06-19-840). Konsesjonæren er ansvarlig for at forskriftens krav etterfølges.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

NVEs vurdering av søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønns sak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

Hjemmel

Fagne har i medhold av lov om oreigning av fast eiendom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge, eie og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. De har også søkt om tillatelse til ekspropriasjon for 22 kV-ledninger på gnr. 94 bnr. 1, som skal bygges under Fagnes områdekonsesjon. Ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 gir hjemmel til å ekspropriere «så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge, eie og drive de omsøkte anleggene. Totalt har omtrent 60 grunneiere vært berørt av de alternative løsningene som har vært vurdert i konsesjonsprosessen. Omtrent 60 grunneiere blir berørt av tiltakene som NVE meddeler konsesjon til.

Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene. Søknaden gjelder også nødvendige rettigheter for bygging og drift/vedlikehold av ledninger planlagt i henhold til Fagnes områdekonsesjon på eiendom gnr. 94 bnr. 1.

Fagne søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for følgende arealer:

- Nødvendig tomteareal på omtrent 350 m² for etablering, drift og vedlikehold av Tysse transformatorstasjon.

Fagne søker om ekspropriasjon til bruksrett for følgende arealer:

- Kraftledningsgaten

Her vil nødvendig areal for fremføring av ledning bli klausulert. Klausuleringsbeltet utgjør normalt en ca. 30 meter bred trasé for 132 kV luftledning. For 132 kV og 22 kV jordkabler, og 22 kV hengekabel er klausuleringsbeltet på omtrent 6 meter, og for 22 kV luftledning er klausuleringsbeltet på omtrent 16 meter. Retten omfatter også rydding av skog i traseen i driftsfasen.

- Lagring, ferdsel og transport

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Dette omfatter nødvendige rettigheter til lagring, ferdsel og transport av utstyr og materiell på eksisterende privat vei mellom offentlig vei og ledningsanlegg, i terrenget mellom offentlig eller privat vei frem til ledningsanleggene og terrengtransport i ledningstraseen. Bruksretten gjelder også for uttransportering av tømmer som hugges i tilknytning til anlegget, rett til å lande med helikopter og ilandføring via sjø/fjord.

- Midlertidige riggplasser

Rett til å etablere anleggsareal langs kabeltraseen og riggplasser.

Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd: «*Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.*» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Det vil være den løsning det er gitt konsesjon for som danner utgangspunktet for interesseavveiningen.

Vurderinger av virkninger av konsesjonsgitt trasé

For den enkelte grunneier vil ulempene av kraftledningene være knyttet til direkte arealbeslag og begrensninger i bruk av området som følge av rydde- og byggeforbudsbeltet. Øvrige ulemper er knyttet til synlighet av ledningene i dalføret. Fagne opplyser i e-post av 5. mars 2026 at de ved bygging av nye 22 kV-ledninger planlegger å rive eksisterende 22 kV luftledning på Tysse, som vil friggi klausuleringsbeltet på 15 meter. Ny 22 kV ledning er planlagt som kabel i samme trasé som 132 kV-jordkabelen. Tiltaket vil derfor også redusere de visuelle virkningene av luftledningene ved Tysse.

Ulempene av transformatorstasjonen vil være knyttet til direkte arealbeslag og synlighet av bygget og tilhørende hjelpeanlegg. Grunneierne ved Tysse transformatorstasjon påpeker at de har planlagt utleie av naustene ved sjøen og at størrelsen på Tysse transformatorstasjon/Tøsse kraftverk vil forringe opplevelsen av området og gi inntrykk av industri. Fagne svarer at fasaden på bygget skal tilpasses eksisterende bygg og miljø for å redusere de visuelle virkningene.

Totalt sett mener NVE at de omsøkte anleggene ikke vil gi vesentlige negative virkninger for grunneier. For øvrig vises det til våre vurderinger av virkninger for anlegget tidligere i dette notatet og notatet fra konsesjonsbehandlingen i 2023, NVE-ref. 200701095-69.

Vurdering av om inngrepet uten tvil er til mer gagn enn til skade

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i ny fornybar kraftproduksjon og forsyningsikkerhet avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se vurderingene gjort ovenfor. NVE er kjent med at det er planlagt flere småkraftverk i området som trenger ledningen for å knytte seg til nettet.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener likevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Fagne har søkt om. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 200701095-107.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Fagne forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

Forhåndstiltredelse

Fagne søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Fagne ber om at samtykke til forhåndstiltredelse for rettigheter på eiendom gnr. 94 bnr. 1 vurderes etter ekspropriasjonsloven § 25 første ledd før skjønn er begjært. Paragraf 25 første ledd åpner for at NVE kan samtykke til forhåndstiltredelse før skjønn er begjært i særlige tilfeller dersom det vil føre til «urimeleg tidhefte» å vente til etter skjønnsbegjæring. I slike tilfeller skal NVE sette en frist til søkeren om å kreve skjønn innen 3 måneder.

Fagne begrunner behovet for forhåndstiltredelse før skjønn er begjært med at tiltakene på gnr. 94 bnr. 1 er avgjørende for å sikre nettilknytning og innmating av planlagt kraftproduksjon, og at å vente til etter skjønnsbegjæring vil medføre et uforholdsmessig tidstap sett opp mot behovet for framdrift.

Vilkåret om «urimeleg tidhefte» knytter seg til arbeidet med å sette opp skjønnsbegjæringen. NVE mener det bør være mulig å utarbeide og sende en skjønnsbegjæring nokså raskt når eiendomsforholdene er kjent.

NVE vil derfor ikke realitetsbehandle søknaden om forhåndstiltredelse før skjønn eventuelt er begjært.

Med hilsen

Ingrid Myrtveit
seksjonssjef

Benedikte Øyen
førstekonsulent

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottakerliste:

FAGNE AS

Kopimottakerliste:

FAGNE AS - Karl Næs

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	<p>Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	<p>Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.</p>
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none">• Skrive hvilket vedtak du klager på.• Skrive hvilket resultat du ønsker.• Opplyse om du klager innenfor fristen.• Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	<p>Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.</p>
Vilkår for å gå til domstolene	<p>Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan.</p> <p>Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.</p>
Sakskostnader	<p>Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.</p>
Hvem kan klage på vedtaket?	<p>Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.</p>
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.</p>
Du kan anmode om utsatt iverksettelse av vedtaket	<p>Du kan anmode om at vedtaket ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort.</p> <p>Klage på vedtak om samtykke til ekspropriasjon har utsettende virkning, med mindre det er truffet vedtak om noe annet.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32, 36 og 42.